

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasiló
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik I.

V Ljubljani 15. aprila 1900.

Št. 8.

Vednostna razmotrivanja „Učit. Tovariša“.

Glasiló liberalnih slovenskih učiteljev je začelo v zadnji številki z dné 1. aprila znanstveno zagovarjati načelo brezverske šole. Člankar „J. K.“ si je postavil nalog na podlagi zgodovine dokazati njeno korist in tako pridobiti za svoje nazore tiste „mnoge učitelje, katerim ločitev, šole od cerkve dokaj paradoksnó zveni“.

Zadnje besede neznanega pisca so nam v veliko zadoščenje, ker priznavajo, da pri mnogih slovenskih učiteljih liberalna setev še ni tako bujno vzknila, kakor bi bilo všeč vodilnim liberalnim krogom. Hvala Bogu, da je še dosti veliko število tistih, ki imajo smisel za skupno delovanje učiteljstva in duhovščine v korist naroda.

Preko znanstvenega razmotrivanja g. K. pa bi smeli z mirno vestjo molčé preiti na dnevni red, ker je tako jalovo, da z njim nikogar ne bode prepričal — niti svojih somišljenikov.

Da bodo pa naši braveci spoznali, kako visoko učenost prodajajo pri „Učit. Tovarišu“, se hočemo pri tem članku dalje pomuditi, kakor zasluži zbog svoje zmedenosti. Člankar dokazuje iz zgodovine, da so že od nekdaj bile brezverske šole na svetu, in da so se dobro obnesle. Prvi dokaz za to so mu višje šole v Aleksandriji, ki so bile do leta 333. pr. Kr. (sic!) brez vsake konfesionalne barve, zakaj pohajali so nje židovski, poganski in

kristjanski mladeniči in so bile šole same po poganih ustanovljene. — Gospod J. K., kje ste vendar nagrabili to neumnost? Vsak učenec višjih razredov ljudske šole vam bode povedal, da je Aleksandrijo ustanovil kralj Aleksander Veliki l. 331 pr. Kr. — Torej „do leta 333 pr. Kr.“ ni bilo tamkaj nobenih šol niti krščanskih, niti poganskih, ker sploh mesta ni bilo. Zanimiva je tudi novica, da so že pred Kristusom krščanski mladeniči pohajali šole! — Zdi se mi, da je „Tovarišev“ „empirsko-znanstveni“ člankar slišal nekaj zvoniti o slavni katehitiški šoli v Aleksandriji, katero smemo nazivati prvo krščansko vseučilišče, samo tega ni vedel, da je omenjena šola cvetela v krščanski dobi, torej po Kristovem rojstvu. A ta šola je bila cerkvena ustanova. Za njenega ustanovitelja smatrajo nekateri sv. Marka apostola, drugi krščanskega modroslovca Pantena († 180 p. Kr.). Na tej šoli so poučevali najznamenitejši cerkveni očetje in pisatelji: Klemen Aleksandrijski († 217), Origenes († 254), Dionizij Veliki in drugi; imela je vedno krščanski značaj in ni bila nikdar „brez konfesionalne barve“. S takimi dokazi g. K. niti pri učencih ljudske šole ne bodete kaj prida opravili, kako bi pri razsodnih ljudeh.

Tudi v srednjem veku išče „Tovarišev“ zgodovinar brezverskih šol. Seveda ima tu zelo težavno delo, ker je priznana resnica, da je do srede osemnajstega stoletja skoraj izključljivo cerkev šole ustanavljala in vzdrževala. Nekatera večja mesta so pač poleg samostanskih in farnih šol napravila mestne šole (Schreib- u. Leseschulen), a tudi te so bile s cerkvijo v zvezi. Poučeval se je veronauk od duhovnikov ali pod njihovim nadzorstvom. Ti so bili tudi mnogokrat nadzorniki in voditelji mestnim šolam.¹⁾

Izreden slučaj se zdi g. K., da je duhovščina „v neki relaciji višjega konzistorija v Berlinu“ l. 1799. priznala prusko brezversko šolo. V pojasnilo naj bi bil pač pristavil, da je bila to protestantska duhovščina, ki se je zlasti za Friderika II. in francoske revolucije precej navzela brezverskih idej francoskih filozofov. Katoliška cerkev ni nikdar priznala brezverskih šol. — Kako so se pa tudi v protestantskih državah šolske razmere izpremenile, izpričuje dejstvo, da ima na Pruskem, Danskem, Švedskem, Norveškem duhovščina veliko večji vpliv na šolstvo, kakor v katoliških deželah. Zato se more najmanj katoliški cerkvi očitati gospodaželjnost, ako zahteva sodelovanje in sonadzorstvo pri versko-nravni vzgoji otrok. Opiraje se na svoje božje poslanstvo zahteva to, kar tudi krivoverske ločine spoznavajo za potrebno.

Trditev, „da so mnoge šole, ki so se udomačile na Irskem, Holandskem in v Ameriki, popolnoma brezverske“, je le deloma resnična. Na Irskem je veronauk postavno zapovedan, in vrli irski učitelji delujejo vzajemno z duhovščino za prosep ubogega zatiranega irskega naroda²⁾ V ameriških zveznih državah se po državnih šolah res ne poučuje veronauk, zato jih pa tudi ljudstvo malo ceni. Katoliki so si osnovali svoje farne šole in jih vzdržujejo

¹⁾ Glej Kellner: Erziehungsgeschichte I. str. 168.

²⁾ Schmitt: Schullexicon.

z velikimi stroški, ker nočejo svoje mladine izročati brezverskim šolam v vzgojo. Te šole so bolj obiskovane in se ponašajo z lepšimi uspehi, kakor državne.

Naravnost v črno je zadel „Tovarišev“ zgodovinar z naslednjim stavkom: „Vsakdo mora priznati, da je Nemčija danes v vsakem oziru na boljšem nego Avstrija. Odkod izvira to? Najbrž je naravna posledica istine, da se je njena šola preje osvobodila cerkvenega vpliva nego avstrijska.“ Iz teh besedi mora vsak sklepati, da so se na Nemškem že do cela oprostili klerikalnih vezi in da mora biti ondi pravi raj za liberalne in jungovske učitelje. — Gosp. K., svetovali bi vam, da enkrat potujete na Nemško in si ondi ogledate ljudske šole in poučite o razmerah. Našli bode, da se na Pruskem poučuje veronauk po štiri ure na teden, zapazili bode, da so krajni in okrajni šolski nadzorniki duhovniki, in če pridete na Bavarsko ali Westfalsko bode, celo videli, (o groza!) da učitelji opravljajo cerkveniško službo. Kaj, če bi bili mi v Avstriji tako „klerikalni“, kakor so v Nemčiji, katero nam vi stavite za vzgled?

Drugih trditev in fraz, ki so še v članku nagromadene, ne kaže omenjati, ker so preveč smešne. Smešno je n. pr. vgovarjati zoper versko načelo pri šolski vzgoji, češ, „da bi tudi razne politične stranke smele zahtevati šole zase v najem. Imeli bi tedaj poleg rimsko-katoliških, luteranskih i. dr. šol tudi krščansko-socijalne, demokratiške, socijalnodemokratiško i. t. d.“ Vsak, komur še „Narod“ ni popolnoma zmešal možgan, vendar zna razločevati med verstvom in politično stranko. Vera je pri vzgoji otrok potrebna, a politika je mladini celo škodljiva.

Bodi dovolj te „empirske znanosti“! Zgodovina je sicer potrpežljiva veda in marsikdo jo je že presukaval po svoje, a resnici naravnost v obraz bti in najjasnejših dejstev utajevati se vendar ne sme. Gospod K. si bode komaj zaslužil lavorik pri svojih zgodovinskih ekskurzijah. Celó njegovi somišljeniki mu vtegnejo reči: „Mein Kind blamier' mich nicht!“

O pouku realij v ljudski šoli.

Pogosto se ponavlja v učiteljskih krogih in pedagoških listih tožba, da se pouk v realijah, ki ga nudi moderna šola, premalo ceni, ali celo smatra nepotrebnim. Tudi v prvi številki letošnjega „Popotnika“ je bila brati slična trditev. Seveda je pisatelj v svojem sestavku neprimerno pretiraval i hvalo realnih predmetov i grajo njihovih nasprotnikov. — Vendar če stvar resno premislimo, moramo priti do spoznanja, da pri pouku realij v ljudski šoli ni vse v redu, in da imajo ravno vsled tega realije mnogo nasprotnikov.

Realije kratkomalo zavreči in iz učnega črteža izločiti ne kaže, kajti resnica je, da so zaradi svojega konkretnega značaja mного bolj priljubljene učencem in učiteljem, kakor abstraktne znanosti, n. pr. jezikovni nauk,

računstvo, akoravno so poslednje neobhodno potrebne, prve pa le koristne. Tudi imajo realije važen vzgojni pomen. Z njimi se vzbujajo v otroku verski, estetični in patriotski čuti, izobrazuje se mu razum in volja. Potrebne so za praktično življenje prav tako bodočemu obrtniku, kakor kmetovalcu in trgovcu.

— Treba bi bilo marveč preosnovati pouk v realnih predmetih.

Na nižji stopinji ljudske šole obravnavajo se realije kot nazorni nauk združeno z jezikovnim naukom. Na srednji stopinji, t. j. od tretjega šolskega leta dalje, se pa že obdelavajo kot samostojni predmeti. Vsak učenec prejme iz teh predmetov štirikrat na leto „zaslužen“ red. Ako pregledujemo šolsko naznanilo malega paglavca, moramo se čuditi dolgi vrsti predmetov in redov, katerih je vsaj še enkrat toliko, kakor v spričevalu kakega gimnazijca. Ali ni to smešno? Pa dolga vrsta redov je le postranska stvar, najbolj je obžalovati nepotrebna izguba zlatega časa. Koliko ur porabi vesten učitelj, da štirikrat na leto presodi znanje vsakega učenca, in zapiše v šolsko naznanilo pravičen red! Ali ni škoda tega časa? Koliko ur bi se pridobilo, ako bi se realije tudi na srednji stopinji ljudskih šol spojile z nazornim naukom! In ko bi se vse na ta način pridobljene ure porabile za vežbanje v branju, pisanju ali računstvu, bi realije s tem prav nič ne izgubile, pač pa bi otroci mnogo pridobili v branju in drugih neobhodno potrebnih predmetih.

Nekatere snovi iz realij so za učence srednje stopinje tudi pretežke, njihovi starosti in razumu neprimerne. Kako morejo učenci tretjega šolskega leta n. pr. prav umeti nauk o skrčenem merilu? Učé se takih snovi le na pamet, ne pa z razumom, in zato ni čuda, če pogosto opazujemo, da učenci, ki so znali povedati take reči na izust, kakor očenaš, pri izstopu iz šole niti pojma nimajo več o njih.

Na srednji stopinji moramo učence tudi pripravljati za vstop v srednje šole. Ti pa gotovo ne potrebujejo toliko temeljitega znanja v realijah, marveč dobre podlage v jeziku in računstvu.

Vsi ti razlogi dovolj jasno kažejo: naj se realije kot samostojni predmeti na srednji stopinji opusté in še-le na višji stopinji kot samostojni predmeti obravnavajo.

Pa tudi na višji stopinji bi bilo treba pouk z ozirom na praktično življenje preosnovati. Otrok naj se ne uči le spoznavati raznih prirodnin, temu č jih tudi vporablja v svojo korist. V tem oziru se mnogo greši, ker se učencu podajajo in premlevajo reči, ki so mu bile že znane, predno je vstopil v šolo, a pozablja se na to, kar mu more v poznejšem življenju koristiti. Deloma so temu krivi učitelji sami, ker ne pomislijo, kaj je namen realnemu poduku, deloma pa tudi učne knjige, ker so v tem oziru zelo pomankljive. Resničnost te trditve naj razjasni sledeči vzgled.

Učni red zahteva prirodopis. Učitelj si izvoli za to uro: govedo. V šolo prinese podobo in jo obesi na primeren prostor, da jo vsi učenci lahko

vidijo. Poduk se prične. Opiše se, kar mogoče natančno: glava, gobec, vrat, trup, noge, rep i. t. d. Pové se celo, da goveja živina muka, da ima dva rogova itd., kar vé vsak otrok na kmetih — in kmetske šole imam tu v prvi vrsti v mislih — predno stopi v šolo. Sedaj vprašam: Ali tako opisovanje otroku kaj koristi? Ali pozna sedaj kaj bolj govedo, kakor preje? Ne, ta ura je bila skoraj popolnoma izgubljena. Edino korist imajo učenci od nje, ako so v jezikovnem oziru kaj pridobili. Koliko več pa bi jim koristilo, ako bi jih podučili, kako je ravnati z govejo živino, kako naj bodo vravnani hlevi, kako je živini oskrbeti tečne in zdrave krme, kako je modro gospodariti z mlekom, da donáša več dobička, katere pasme so dotičnemu kraju bolj primerne itd. Ali nima tak poduk veliko več veljave za bodočega kmetovalca, kakor če mu v šoli pripovedujemo, kar je že tisočkrat sam videl in slišal? Prepustimo toraj suhoparno opisovanje nižji in srednji stopinji, da pri nazornem nauku otroka vadimo stvari opazovati, in kar je glavno, da pospešujemo jezikovni poduk. Ako bode nižja in srednja stopinja storila v tem svojo dolžnost, potem se na višji stopinji ne bo treba več baviti z opisovanjem prirodnin, marveč učili bodemo otroke, kako je mogoče zboljšati z umnim gospodarstvom gmotno stanje, kako se obvaruje človek raznih nesreč, kako se zatirajo razni škodljivci, kako je treba varovati koristne živali, iztrebili bodemo iz ljudstva razne vraže itd. S takim podukom bodemo ložje dosegli svoj smoter, ker bomo učence navajali, kako je treba n a r a v o v p o r a b l j a t i v s v o j o k o r i s t.

Potrebno se mi zdi slednjič opozoriti še na neko napako, katera se prikazuje pri pouku realnih predmetov, namreč **n e d o s t a j a n j e p o d r o b n e g a u č n e g a n a č r t a**. Kako se izbira učno gradivo? Učitelj si voli za posamezne ure predmete, kateri njemu najbolj ugajajo, ali pa, ki se mu zdé najprimernejši za njegove učence. Lahko se torej zgodi, da morajo učenci premlevati opis konja, jablane itd. leto za letom, od najnižje do najvišje stopinje, dočim o drugih morebiti važnejših predmetih ne slišijo besedice. Da se ta nedostatek odstrani, bi morale lokalne učiteljske konferencije sestaviti podrobni učni načrt za vsak razred in za vsako stroko realnega poduka posebej. Samo ob sebi je umevno, da koj prvi podrobni učni načrt, ki se bo sestavil, ne bo zadostoval vsem zahtevam, in ga bode treba od leta do leta še izpopolnjevati; a naposled bode imela vendar vsaka šola s v o j e m u k r a j u i n p o t r e b a m primeren podrobni učni načrt, po katerem se bode lahko ves pouk v realijah plodonosno uravnal. R.

Nujna potreba.

Kakor berač, ki je bil že večkrat odgnan od hiše, stojimo učitelji pred deželno zbornico. Zavest, da smo morali z našimi prošnjami že večkrat prazni oditi, nas ponižuje, toda slabo gmotno stanje, v katerem, tiči iz večine učiteljstvo ljudskih šol, nas sili, da vstrajamo, da zahtevamo

da se našim prošnjam ustreže in odpomore slabemu gmotnemu stanju učiteljstva.

To zahteva čast in korist dežele; ona ne sme trpeti, da bi stan, ki žrtvuje sile duha in telesa v duševno in gmotno korist prebivalcev vse dežele, trpel toliko revščino, kot noben drugi stan, ki je v službi dežele ali države, v službi naroda.....

Vemo, da ima dežela mnogo stroškov, da njene finance niso baš sijajne, vemo pa tudi, da mora deželni zastop, kot umen gospodar tudi investirati, ako hoče, da ima narod kdaj kakšne trajne koristi.

Taka investicija so stroški za šole in učiteljstvo.

Tukaj dežela ne sme imeti zadržanega mošnjčka, ampak naj naši deželni očetje premotrijo stanje šol in učiteljstva in naj žrtvujejo kar morejo za učiteljstvo, ako hočejo, da bode imelo ljudstvo trajne koristi. Učiteljstvo mora biti zadovoljno, ker le potem deluje z veseljem in vspehom, in bode tudi ljudska šola donašala narodu one koristi, ki jih od nje pričakujemo.

Opazujemo, da je največja ovira trajnemu gospodarskemu napredku naroda nezadostna izobrazba ljudstva. Le izobraženo ljudstvo more in zna porabiti vsa sredstva za svojo gmotno povzdigo; le izobraženi kmetje in obrtniki morejo biti deležni naprav, ki jih ustanavljati dežela in država v prosep kmetijstva in obrtništva.

Izobraženo ljudstvo si zna in more samo poiskati pota, po katerih se povspne do trdnega gospodarskega stanja in stalnih dohodkov. Gospodarska samopomoč temelji na zadostni omiki zavednih kmetov in obrtnikov.

Ali pa more učiteljstvo ob sedANJI mizeriji, v kateri je zakopano vsled slabih dohodkov, storiti toliko, kolikor zahteva blagor naroda? Ne! Pomislite, kaj neki morejo storiti ljudje, katere tare obup, z zavestjo, da jim neče nihče pomagati. Ali morejo živeti učitelji, ki morajo premišljevati, kje dobé potrebni drobiž, da preživé dostojno sebe in družino, kakor zahteva stan, izključno šoli in ljudstvu?

Nikdar!...

Zato je Vaša dolžnost gg. poslanci, ki imate v rokah našo usodo, da ljudskim učiteljem omogočite dostojno eksistenco. Tega seveda ne morete ukreniti brez žrtev, veste pa tudi, da brez žrtev ni pridobitev. Z zboljšanjem gmotnega stanja učiteljstva pridobi ljudstvo. Učiteljstvo bode potem lahko posvetilo vse moči svojega duha izključno šoli, izobrazbi naroda, kar bode splošnemu gospodarskemu napredku, kateri je potreben za srečo naroda, le v korist.

Nimamo namena Vam staviti kakih predlogov za zboljšanje. Znale so Vam itak naše težnje, naše reve in naše potrebe. Učiteljstvo je že v raznih resolucijah in prošnjah odkrivalo svoje rane. Po učiteljskih časnikih se že leta in leta vleče kot rudeča nit razpravljanje o našem gmotnem stanju in ondi Vam je stavilo učiteljstvo tudi načrte za regulacijo naših plač. Vse to Vam mora biti znano.

Zato Vas prosimo: Kadar boste pretresali našo prošnjo za ureditev naših plač, ne bodite tesnosrčni in malenkostni. Imejte vedno pred očmi naše slabo gmotno stanje in ga primerjajte s stanjem mnogih državnih uslužbencev, katerih izobrazba pač ni tolika kot je učiteljev in katerih potrebnost tudi ni tako neobhodna kakor je potrebno učiteljstvo vsakemu narodu.

Osvobodite nas! Pomagajte nam, da moremo vse moči posvetiti izobrazbi naroda, saj tako pomorete tistemu ljudstvu, katero zastopate Vi!

Fran Jaklič.

„Pripravniki dom.“

Nsak izkušen učitelj mi bode gotovo rad pritrdil, da je v šoli težja naloga vzgajati, nego učiti. Tudi tega nas prepričuje izkušnja, da šolska vzgoja, naj je še tako vzorna, bila bi skoro brez vspeha, ako je ne podpira domača vzgoja: otroci vnemarnih starišev so navadno tudi zanikerni in slabi učenci in učiteljem največja pokora v šoli.

Kar pa so stariši otrokom, kateri hodijo v domačo šolo, to bi morali biti gospodarji in gospodinje onim učencem in dijakom, kateri v tujem kraju nadaljujejo svoje učenje. „Morali bi biti“, to se lahko reče, a dobiti takih stanovanj po mestih in trgih, kjer bi se res skrbelo za vzgojo izročeni otrok tako, kakor doma v očetovski hiši, je silno težko. Nekatere gospodinje imajo le zato dijake v stanovanju, da se morejo preživiti, in v strahu, da bi ne bile brez tega zaslužka, dovoljujejo učencem vse, kar zahtevajo, tudi hišni ključ, da se smejo potepati cele noči; naj molčim še o drugih nedostatkih in nevarnostih.

Ker je torej tako težko dobiti izvrstno stanovanje za dijake, kjer bi se primerno nadaljevala domača krščanska vzgoja, so modri možje že zdavno — zakaj ta nadloga je že silno staro socijalno vprašanje — jeli misliti na to, kako bi se v okom prišlo temu zlu in takorekoč sama ob sebi se je pričela osnova posebnih vzgojevališč za šolsko mladino. V Ljubljani že polstoletja vrlo deluje Alojzijevišče; enaka dijaška semenišča so tudi v Gorici, v Trstu, Mariboru in Celovcu.

Za gimnazijce je torej lepo poskrbljeno, a za pripravnike, kateri so v tem oziru še bolj potrebni pomoči nego drugi dijaki, ker si večinoma ne morejo iskati dražjih stanovanj in se morajo zadovoljevati s tem, kar dobijo, pa se je dosedaj le samo v Celovcu poskrbelo nekaj sličnega. Zato smo se začeli pred nekaj leti tudi v Ljubljani nekateri mladinojubi resno pečati z mislijo, naj bi se tudi za pripravnike v Ljubljani vstanovil enak zavod, kakor jih imamo za gimnazijce. Če se prav spominjam, je v to svrho prvi dar položil preblagi pokojnik č. g. Žiga Bohinjec — 50 gld. in zelo prigovarjal, naj ta misel ne ostane le želja, marveč bodi dejanje. Začeli smo nabirati najprej v prijateljskih krogih, potlej pa tudi javno. Obtožiti se pa moramo, da smo bili do sedaj premalo nadležni in nismo dovolj izpolnovali

Gospodovega naročila, da prosilec bodi nadležen: malo živejše agitacije bi potrebovalo to velekoristno podjetje! Zlasti med laiki imamo še vse premalo udeležencev; posebej bi se morali za naše društvo bolj zanimati tovariši iz učiteljskega stanu, saj pač mnogi iz lastne izkušnje le predobro vedó, kako zelo je potrebno. Vendar se je vkljub temu nabrala v tem kratkem času že precejšnja svota. Računi zadnjega leta izkazujejo že okroglo 20.000 kron društvenega premoženja.

Pravila društva „Pripravniški dom“ so bila potrjena 25. junija 1896. Odbor je sedaj tako-le sestavljen: g. ravnatelj Fr. Hubad, predsednik, preč. g. stolni dekan And. Zamejic, podpredsednik, g. prof. Anton Kržič, tajnik in blagajnik, njegov namestnik nunski špirtuval, g. Mih. Bulovec; g. prof. Jakob Vodeb, g. primarij dr. Vinko Gregorič, in Mgr. prof. Anton Zupančič, odborniki. — Družnikov šteje društvo 215. Izmej teh je a) 6 pokroviteljev, ki so plačali 500 K, ali pa še več: 1) Prevzv. g. dr. Anton Bonaventura Jeglič, 2) † g. prelat dr. Andrej Čebašek, 3) preč. g. kanonik dr. Mat. Leben, 3) Mgr. Anton Zupančič, 5) † Mgr. Miha Potočnik, 6) neimenovan dobrotnik; — b) 2 ustanovitelja (po 300 K): 1) mil. g. prelat dr. Jan. Kulavic in 2) † g. Andrej Walland; — c) 9 pospeševalcev, ki so darovali po 100 K, ali več: 1) Prevzv. g. dr. Jakob Missia, 2) preč. g. Andrej Zamejic, 3) mil. g. Janez Flis, 4) prof. g. Jos. Klemenčič, 5) g. Fr. Birk, 6) g. Fr. Kušar, 7) g. Avguštin Šinkovec, 8) g. Alojzij Stroj in 9) † g. Kačar; d) 12 dosmrtnih udov, po 50 K.

Naše društvo ni nikakor nasprotno „Učiteljskemu konviktu“; obratno mu je še neka izpopolnitev. V bistvu imata obe isti namen: poskrbeti šolski mladini zanesljivo ceno stanovanje, le v tem sta si različni da „Učiteljski konvikt“ hoče skrbeti za učiteljske otroke in sicer neomejeno, naj hodijo v katerokoli šolo, društvo „Pripravniški dom“ pa ima nalogo skrbeti za učiteljiščnike, torej tudi za učiteljske sinove, ako si izvolijo učiteljski stan.

Na zgradbo lastne hiše še sedaj ne moremo misliti, ker je glavnica premajhna. Kaže nam tudi počakati, kako se bo razvila zgradba namera-
vanih škofovih zavodov. Velika dobrota bi bila, ko bi se nam posrečilo dobiti Alojzijevišče, za kar se nam je na merodajnem mestu že dalo nekaj upanja. Ako bi se pa nam ne izpolnila ta želja, skušali bi od visokočast. knezoškofijstva za manjšo ceno pridobiti primerno zemljišče za novo stavbo. Za sedaj je društvu prva naloga nabirati denarjev. Zato srčno zahvaljujoč vse blagodušne dobrotnike nujno prosimo še nadaljne podpore; posebej se tem potom obračamo z nujno prošnjo do gg. učiteljev in učiteljic, naj se nas spomnijo s kakim malim darom, in ker sami ne vtrpé veliko, naj pa tem več storé z agitacijo, kjerkoli se jim nudi ugodna prilika. Za društvo bi bilo posebno velike koristi, ko bi se bolj razširila oba društvena lista „Vrtec“ in „Angelček“ in ko bi vsi naročniki redno plačevali naročnino, ker se čisti dobiček porablja za društvene namene. Prosimo pa obilne podpore tem bolj, ker po društvenih pravilih že sedaj podpiramo ubožne

pripravnike ter smo do sedaj že v to svrho izdali nad 800 gld. (za hrano, stanovanje, obleko in druge potrebščine.) Toliko pa le iz društvenega premoženja; razun tega je pa odbor izdal še mnogo več iz drugotnih prispevkov; n. pr. „Katol. društvo detoljubov“ je dokaj izdalo tudi za pripravnike, in gospod ravnatelj je posebno dobrohotno podpiral one dijake, katere je društvo vzprejelo v svojo oskrbo.

Ako se z dobro voljo in krepko roko oprimemo tega dobrodejnega društva, kazal se bo blagotvorni sad za naš narod še potlej, ko izmej nas že nobenega več ne bo med živimi.

Anton Kržič.

LISTEK.

Vstal je!

Ko zmagovalna vest ori danes po širnem krščanskem svetu veselo sporočilo, katero so prvič zaslišale pobožne žene iz angeljskih ust. In, koliko navdušenje, kolik pogum vzbujajo te besede v vsakem vernem srcu! Radostno odmevajo v palačah bogatinov, kakor v kočah siromakov, razlegajo se od vzhoda do zahoda in neštete množice jih ponavljajo v svetem veselju. Še vedno imajo te besede čudovito pretresujočo in navduševalno moč, kakor tedaj, ko so se prvič čule na zemlji.

Bilo je zgodaj na jutro velikonočnega dne. Nad Jeruzalemom so ležale še goste sence in nočna tihota je vladala v njem. Zdelo se je, kakor da mesto še stoji pod vtisom pretresljivih dogodkov zadnjih dni. Le tu in tam je bilo videti po ulicah in trgih temne postave ljudi, ki so v prvih jutranjih urah hiteli za svojimi opravili. Kar počí glas: „Vstal je!“ Kakor električna iskra prešine ta novica jeruzalemsko prebivalstvo. S strahom in začudenjem si jo drug drugemu pripoveduje. Osupnjeni jo poslušajo sovražniki Jezusovi; neverjetno majejo z glavami farizeji in pismarji. Toda vest je resnična; potrdé jo celo grobni stražarji. Zato skušajo govorico z lažnjivimi, izmišljenimi poročili zadušiti. Ves njihov trud je zaman. „Vstal je! Jezus, ki so ga na križ pribili in umorili, je od mrtvih vstal!“, te besede gredó od ust do ust. In kakor sovražnikom Izveličarjevim povzročajo strah in trepet, tako njegove učence navdajajo z radostjo in pogumom. Ti, ki so bili doslej razkropljeni kakor ovce, ki so se malosrčno skrivali pred svojimi preganjavci, se ob tej novici zopet zberó in novo upanje jih prešine. Z Jezusovim vstajenjem so bile vse hudobne nakane nasprotnikov uničene, on sam pa je očitno pokazal svojo božjo moč.

Še sedaj sveta cerkev vsemu krščanstvu ko veseli velikonočni pozdrav kliče besede: „Vstal je!“ In v teh besedah je izražena vsa njena zmagonosna zavest, kajti na njih temelji naša vera, naše upanje, naša rešitev.

Tudi, ako bi Kristus ne bil od mrtvih vstal, bi bila njegova osebnost, njegov nauk in čudeži izredna prikazen v zgodovini. Občudovali bi Jezusovo usmiljenje do siromakov, njegovo zapoved o ljubezni do sovražnikov, njegov

nauk o vzvišenem značaju človekovem, ki daleč presega vso filozofijo tedanje dobe. Strmeli bi ob pretresljivem prizoru njegove smrti. A vendar bi videli v njem le človeka. — Spominjali bi se ga kakor blagega Sokrata, ki je ravnodušno izpraznil smrtonosno strupeno kupo, ali plemenitega Platona, ki je sanjal o sreči človeštva. A njegov nauk in življenje bi poznali le nekateri razumniki, ki se bavijo z učenimi študijami. Kristusov spomin bi se ohranil v zgodovini kakor spomin drugih imenitnih mož, ki so si pridobili zaslug za človeštvo.

Toda od smrti vstalega Izveličarja obdaja sijaj božjega veličastva. Kakor smrt, tako je s svojim vstajenjem premagal tudi svet. Sedaj je njegov nauk postal last vsega človeštva; njegov vzgled je vzor neštetim častivcem, ki se trudijo ga posnemati. Velike misli Jezusove o Bogu, o ljubezni do bližnjega, o enakosti vseh ljudi, o pravicah žene in otroka niso ostale le gole sanjarije, temuč so se dejansko vresničile. — Kakor apostole je tudi prve kristjane navdalo Gospodovo vstajenje z neupogljivim pogumom in zmagovitim zaupanjem, in kruta sila si je zaman prizadevala z izbranimi mukami izpričevavce Jezusovega vstajenja zatreti raz zemljo. — Ves sestav verskih resnic, celo mogočno poslopje svete cerkve, kakor jo vidimo skozi devetnajst stoletij pred seboj, ves kulturni razvoj človeštva sloni na tej verski resnici. Z njo stoji in pade krščanstvo.

Zato leto za letom sveta cerkev ponavlja veselo vest, ko se spominja tega znamenitega dogodka in zmagonosno kliče v svet in v vsako človeško srce: „Vstal je!“

Tudi na pragu dva jsetega stoletja se razlega ta vest nasprotnikom v strah, vernim otrokom njenim v izpodbučo in radost. Kakor pred tisoč devetsto leti tudi še dandanes sovražniki Kristovi delujejo na to, da bi uničili njega in njegovo delo. Brezverski pismarji, ki z laži-vedo hočejo pregnati Boga iz src, posvetni mogotci, ki s silo zatirajo njegovo cerkev, demagogi, ki ščujejo nerazsodne mase in včasih tudi zapeljano in zaslepljeno ljudstvo, ki vpije in divja, vsi ti se tudi še dandanes združujejo proti Kristusovi cerkvi. In zdi se zlasti v naših dneh, kakor bi laž in hudobija vtegnila zmagati, resnica in pravica pa podleči. Marsikoga malosrčnega in malovernega kristijana se morda loteva obup ob pogledu na veliko premoč hudobije v naših časih.

Toda v bojni hrup doni kakor zmagonosno poročilo velikonočni pozdrav: „Vstal je!“ Kristus je vstal, premagal svoje sovražnike, smrt in pekel. Njegovo vstajenje nam je poročstvo, do bodo tudi sedaj nasprotniki osramoteni in resnica zmagovalna.

Zato z radostjo ponavlja sveta cerkev veselo vest, in velikonočni zvonovi jo oznanujejo po mestih in vaseh. In kakor bi našel radostni klic tudi v mrtvi naravi odmev, tudi ta prerोजना v mladoletju oznanuje: „Vstal je!“ — Kristijanu pa ob tej veseli vesti burneje vtriplje srce, nov pogum ga prešinja, ker vé, da tudi njemu napoči — vstajenja dan. —n.

D o p i s i.

Iz Dolenjskega: („Tovariševcem“ spodarsko organizujejo, ker le po tej poti pride učiteljstvo do potrebnega ugleda in zaupanja med narodom. Naročalo se jim je, naj se učé gospodarske organizacije. Pričakovali smo, da bodo poslušali

glas svojega izkušenega tovariša-pisca in da bodo izostala ona nerodna zaletavanja v „konsume“ in „duhovnike - konsumnike“ v „Učit. Tovarišu“. — Toda. . . „Tovariševci“ kajpada študirajo gospodarska vprašanja prav marljivo iz „najboljšega političnega dnevnika“, ki je pri nas seveda „Slovenski Narod“, kjer jim Malovrh daje zlate nauke iz narodnega gospodarstva. Zato ne poznajo zadružništva, zato ne ločijo zadruge od zadruge, zato jim je vse konsum, kar leži izven njihovega narodno-gospodarskega obzorja, ker tako piše „Slov. Narod“, čegar najvstrajnejši konsumniki so liberalni učitelji. Ti dosledno konsumirajo vse budalosti, s katerimi jih krmi „Narod“, a včasih prinesó kak ocvirek iz „Naroda“ tudi v njegovo filijalko „Učit. Tovariš“. Odtod so tisti dovtipi o konsumih v „Učit. Tovarišu“. Pri vsej svoji razumnosti in politični zrelosti so vendar toli najivni, da ne vedó, da „Slov. Narod“ ne piše iz prepričanja proti zadrugam v obče, ampak piše zato, da se laska trgovcem, ki potem naročajo „Narod“ in razširjajo narodnosti in veri pogubna načela, katera list zastopa. . . . Tovariševci so pa tudi svobodoljubni. Kdo more dvomiti o tem? Vedno zvonč: svoboda, svoboda, svoboda! Naša ušesa so polna te besede in mi jim moramo verjeti, da so res svobodoljubni. Zato jih vidimo v njihovem svobodoljubji. Po gospodarski svobodi hrepenečim kmetom in delavcem, ki se osvobodijo potom zadrug, nočejo pomagati (ali ne znajo?); nad onimi duhovniki, ki se žrtvujejo zadružni organizaciji, se škandalizirajo, a o tovariših, kateri dejanski segajo v zadružno gibanje. . . . pa bolje, da molčim in poslušam omamljivi glas: svoboda, svoboda, katero besedo tolikrat ponavljajo. . . . Oh, kako vpijejo: klerikalci nam izpodkopavajo ugled in zaupanje med ljudstvom. I se-

veda! Družite se z onimi, ki ljudstvo izkoriščajo, razširjate ideje, ki so last sovražnikov cerkve in vere, in zato naj vas ljudstvo spoštuje! Nihče vam ne izpodkopuje ugleda in jemlje zaupanja. To delate sami, ker prekrižanih rok gledate borbo ljudstva, ali pa celo pomagate onim, ki ljudstvo gospodarsko in politično izkoriščajo za svoje sebične ali pa cerkvi in veri sovražne namene — Zganite se! Ubogajte pisca prej omenjenih člankov, študirajte narodno-gospodarska vprašanja in ako ne veste, kje bi se lotili, prosite dotičnega pisca, da vam pove ali pa zopet kaj napiše. To vam bo prej pridobilo zaupanje in ugled, kakor pa ono neumno bevskanje o konsumih in duhovnikih-konsumnikih Clara pacta. . .

Klavdij.

Štajersko. (Društvena zborovanja.)

Učit. društvo za kozjanski okraj je zborovalo 2. sveč. v Kozjem. Gospod Pustišek je predaval o domoznanskem pokuku in obravnaval učno snov za tretje šolsko leto. Društvo je sklenilo — dokler je večina društva za to — da še ostane član štaj. „Lehrerbunda“ (!) — Pri društvenem zborovanju dné 1. sušca na Ptujem je gospod Pečar predaval o računstvu. Gosp. Kavkler omenja, da je začeti z merjenjem in deljenjem z ozirom na otroške zmožnosti še le v drugem šolskem letu in poda spretnih migljajev v dosego smotra pri merjenju. Društvo je razmotrivalo o kvinkvenijah po novem plačilnem zakonu in o nedostatnem uvrščanju šol v višje plačilne razrede in opozarjalo, naj se vpliva na kraj. šolske svete, da peticionirajo v tej zadevi na deželni odbor. Določilo se je v bodoče četrte ure pred zborovanjem za pevsko vajo ter se izvoli v spomin Slomškove stoletnice njegova pesem „Preljubo veselje“ za vajo.

Zborovanje učit. društva za celjski in laški okraj v Celji dne 1. aprila je imelo na dnevnem redu kot glavno točko govor gosp. Kranjca „o tesnejši organizaciji slov. učiteljstva na Štajerskem“ in je v to svrhu stavil stvarne predloge, katere je društvo po živahnem razgovoru spre-

jelo. Izvolil se je pripravljalni odbor peterih članov, ki imajo nalog pri skupščini predsednikov slov. učit. društev na Štajerskem v dan 17. aprila v Mariboru — sestaviti pravila „Zaveze slovenskih učit. društev na Štajerskem“ ter jo oživotvoriti. K.

Slovstvo.

Vstajenje. Spisal Rudolf Vrabl. Založil J. Giontini. V Ljubljani, 1900. Natisnila Kattoliška Tiskarna. Str. 67. Cena broširani knjižici 40 h. Že zadnjč smo naznanili dve novi mladinski knjižici, ki jih bodo vzgojitelji letos dali mladini — za pírhe, namreč X. zvezek „Pomladnih glasov“ in mikavno Spillmannovo povest „Marijina otroka“. Kot tretjo tako knjižico priporočamo danes R. Vrablovo „Vstajenje“. Knjižica obsega štiri pripovedne spise

in sicer romantično povest „Nada“, pravljici „Za sestro“ in „Samo eno cvetko“ in povest „Na usodnih potih“. Vsi spisi so pisani prav prísérčno; blažili bodo mlade čitatelje in jih učili ljubezni do starišev, do bratov in sester ter jim kazali neizmerno srečo zadovoljnosti. Ne ugaja nam, da je pisatelj zavil te nauke v tako čudovite, pravljíške zgodbe, veliko bolj primerni okvir bi mu podali velikonočni prazniki sami. Jezik je lep in pravilen.

Šolske vesti.

Učiteljske izpremembe na Štajerskem. Učiteljem so imenovani provizorični učitelji oziroma učiteljice: J. Polak v Dolu, okraj Laško, Ivan Jerovšek v Ostrovici v vranskem okraju, Fr. Kocmut v Št. Juriju ob Ščavnici ter Marija Kocmut ravnotam, Ivan Časl v Gorici pri Gornjemgradu, Josip Klemenčič, Viktorija Trost pri Sv. Antonu v Slov. Goricah, Albert Pavlin pri Sv. Štefanu v Rožni dolini, Hildegarda Rieger v Trbovljah, Marija Miklič na Gomilskem, Frančiška Nemeč v Cezanjovcih kot stalna učiteljica v Št. Juriju ob Ščavnici.

Na Kranjskem. Nadučiteljem v Banjaloki je imenovan ondotni učitelj A. Bezek; stalno sta nameščena J. Bajželj na Jesenicah in Helena Junovicz v Dolu.

Razpisane učiteljske službe. Na Kranjskem. Na enorazrednici v Bukovju je razpisano učno mesto v stalno event.

začasno nameščenje. Prošnje do 28. aprila na c. kr. okr. š. svet v Postojni. — Na Štajerskem. Razpisane so učiteljske službe do 20. aprila na mestni ljudski šoli v Brežicah (z nem. učnim jezikom), v Lembahu pri Mariboru s plačo II. plač. razreda in prostim stanovanjem, in do 30. aprila v Račjem (Kranichsfeld) v Mariborski okolici s plačo III. razreda in s prostim stanovanjem.

Sposobnostni izpiti za ljudske in meščanske šole se pričnejo v Mariboru 7. maja. Prošnje so vložiti do 30. aprila ravnateljstvu spraševalne komisije.

Okrajni šolski svet logaški je odpravil tajno kvalifikacijo ze učitelje. — Posnemanja vredno!

Iz Šent-Jerneja se nam piše: Zborovanje priredi „Pedagogiško društvo“ v Krškem dne 3. vel. travna l. l. v spomin stoletnice pedagoga ranjcega knezoškofa

g. Anton-a Martin-a Slomšek-a v Šent-Jernej. Ob polu 10 uri dop. bo sv. maša. Po sv. maši v šolskem poslopju zborovanje s sledečim dnevnim redom: 1. Anton Martin Slomšek. 2. Razgovor o spisu

„Učiteljski pravnik“ 3. Nasveti. — K obilni vdeležbi najljubdeje vabi pevce, gg. kolege, kolegije, potem prijatelje šole in učiteljstva, odbor in učitelji v Šent-Jernej. *Jan Saje.*

Drobtine.

Vsem naročnikom in prijateljem voščimo vesele velikonočne praznike! — One prejemavce lista, ki še niso poslali naročnine, prosimo, da to storé kakor hitro mogoče, sicer bi se jim moralo pošiljanje lista vstaviti.

Proti „Slov. Učitelju“ so pričeli nekateri gospodje gonjo v okr. šolskih svetih. „Učit. Tovariš“ z dne 1. aprila poroča, da je nekje okrajni šolski svet prepovedal naročati naš list na račun krajnega šolskega sveta, češ, da je političen kakor „Učit. Tovariš“. — Na to odgovarjamo, da se „Slov. Učitelj“ ne more vzporejati s sedanjim „Tovarišem“, ker se ne peča z dnevno politiko, volitvami, itd. temveč razpravlja samo šolske zadeve raz načelno stališče in prinaša tudi pedagogijske članke. „Slovenski Učitelj“ je na tistem stališču, kakor je bil prej „Tovariš“. In ako so smeli krajni šolski sveti preje naročati „Tovariš“, smejo tudi sedaj „Slov. Učitelja“. Agitacija zoper naš list ima namen „Popotniku“ pomagati na noge. Pri tej priliki konštatujemo, da se tudi ta „strogoznanstveni“ list zlorablja v politiko, ker bje po „rimstvu“ in klerikalizmu.

Žalostna smrt.*) Iz Fare pri Kostelu se nam piše: V noči od 8. do 9. marca je našel tukajšnji učitelj g. Ivan Zupanec žalostno smrt v valovih Kolpe. Pokojnik je bil že dalj časa bolan na duhu in je

bil videti od dne do dne bolj razburjen. Sicer je bil pošten vzoren učitelj in je vedno deloval v najlepši slogi z duhovščino. Upamo, da mu bo Bog milostljiv sodnik. Naj v miru počiva! — „Učiteljski Tovariš“ je zlobno porabil ta dogodek, da vnema po svoji stari navadi razpor med učiteljstvom in duhovščino. Piše namreč, da so njegove smrti krivi „klerikalci“, ker so ga preganjali. Gorenji dopis, ki smo ga prejeli iz duhovskih krogov, najbolj izpričuje, da se je „Tovariš“ nesramno lagal. —

Šola v Št. Ilju nad Mariborom je v nevarnosti, da popolnoma preide v nemške roke. Izmed prosivcev za izpraznjeno nadučiteljsko mesto so bili pri krajnem šolskem svetu sprejeti v terno največji nemškutarji. Najboljši kvalifikovani prosivci so se prezrli, ker so Slovenci. — Tako padajo naše postojanke ob meji in nemški naval čedalje bolj preplavlja slovensko ozemlje.

Novi štajerski šolski nadzornik. Slovenci na Štajerskem vsled pritiska nemško-nacionalnih poslancev niso dobili svojega šolskega nadzornika. Že s tem so se Nemcem na ljubo kratile njihove pravice. A kar se jim sedaj obeta, je udarec v obraz! — Vedno bolj se namreč širi vest, da bode mesto novega šolskega nadzornika prideljen sedanjemu nadzorniku Viljemu Linhartu kot pedagogičen strokovnjak ravnatelj mariborske deške meščanske šole g. Frisch. Ta mož je za-

*) Zaradi pomanjkanja prostora zaostalo.

grizen nemškutar, vdeležuje se vseh političnih akcij zoper Slovence. Tudi njegovi učenci so največji nemški hujskači. In ta mož naj je nadzornik slovenskim šolam na Spodnjem Štajerskem!

Papež in šolstvo. Sveti oče Leon XIII. žrtvuje vsako leto nad poldrugi milijon lir za katoliške šole v Rimu.

Dežela brez kadivcev. V afrikanski deželi Abesiniji je kadenje postavno prepovedano. Gotovo ta postava prebivalcem ni v kvar.

† **Oče Didon.** Dne 7. marca t. l. je umrl v mestu Toulouse na Francoskem sloveči dominikanec P. Didon nagle smrti. Pokojnik je slovel kot duhovit cerkven govornik in pisatelj. Najznamenitejša njegova knjiga je „Jezus Kristus“, zelo prikupljiv in zanimiv popis Kristusovega življenja. Imela je že mnogo natisov in je prevedena v razne jezike. Zlasti radi beró Didonovo delo v omikanih krščanskih krogih, katerim je tudi namenjeno. Pisatelj je hotel z njim izpodrinuti brezversko in bogokletno knjigo Renanovo enakega naslova. Kakor čujemo, bode Didonova knjiga kmalu izšla tudi v slovenskem prevodu. Zato slovensko razumništvo, zlasti učiteljstvo, že sedaj nanjo opozarjamo.

Duhovne vaje. Na ljubljanskih srednjih šolah so se v preteklih tednih vršile eksercicije ali duhovne vaje za dijake. Naučno ministerstvo je izprevidelo, da so take duhovne vaje najboljši pripomoček za gojitev verskega duha in jih je vsled tega vsem ravnateljem srednjih šol priporočilo. — Pri nas pa je bilo lani toliko vika in krika, ko je knezoškof tudi učiteljem in učiteljicam preskrbel to duhovno dobroto.

Učiteljstvo v Istri. V Pulju so imeli zastopniki slovenskih, hrvatskih in laških učiteljev sestanek, na katerem so se posvetovali o vprašanju učiteljskih plač.

Potreba verskega pouka. Jeden vzrok, da se je v šestnajstem stoletju tako hitro širila Lutrova vera, je bila nevednost ljudstva v verskih rečeh. Jasno je, da se ljudstvo lahko dá zapeljati v zmote in nevero, če ne vé, kaj in zakaj da veruje. Prav tako je pa tudi res, da se stari in neverni ljudje ne dajo lahko poučiti in izpreobrniti, če so v zmotah. Trajen vspех se dá doseči samo pri mladini, če jo začnemo zgodaj poučevati, in če je pouk vstrajen in praktičen. Te misli so nagibale bl. Petra Kanizija, da je s tako gorečnostjo poučeval mladino v krščanskem nauku in da je s tako ljubeznijo sestavljal katekizem.

Najstarejša gimnazija na Kranjskem — v Ribnici. Prof. Ivan Vrhovec je priobčil v 1. zvezku letošnjih „Mittheilungen“ znamenit članek o švabskem kronistu ali letopiscu Burchardu Zinku, ki se je šolal v začetku petnajstega stoletja v Ribnici. — Burchard Zink se je rodil l. 1397. v švabskem mestecu Memmingen-u, kjer so mu postavili spomenik. Osnovne šole je obiskoval štiri leta v rojstnem mestu. Enajst let star zapusti očetov dom in pride k stricu — župniku v Reko (Rieg) na Kočevskem. Stric ga pošlje v šolo v bližnjo Ribnico, kar Zink sam pripoveduje v svoji kroniki. V Ribnici hodi v šolo sedem let, ker je stric želel, da bi nečak kaj več postal in da bi šel študirat na visoke šole na Dunaj. A „fant“ noče dobro storiti; pusti šolo in strica in se osemnajst let star vrne v Memmingen. To vse izvemo iz Zinkove kronike. Po pravici pa sklepamo iz tega poročila: 1. da je bila v začetku petnajstega stoletja v Ribnici znamenita šola; 2. da je bila ta šola več kot navadna ljudska šola, da je bila neka srednja šola, na kateri so študirali dijaki najmanj sedem let, in katera je mladeniča usposobljala, da je mogel prestopiti

na visoke šole in 3. da se sme Ribnica ponašati z najstarejšo srednjo šolo ali gimnazijo na Kranjskem. — Kdo je to šolo ustanovil, ne moremo povedati. Verjetno pa je, da jo je otvoril kateri ribniških nadduhovnov (arhidia-konov. Erzpriester), ki so od oglejskih očakov ali patriarhov dobivali velike pravice. Nadduhovni so skrbeli s to šolo zlasti za duhovski naraščaj in za izomiko kočevskih priseljencev, ki so se bili na Kranjsko priselili med l. 1350 — 1360.

Nastavljanje učiteljev na Štajerskem. Omenili smo že, kako je postopal nemškutarški okr. š. svet pri nameščenju nadučitelja v Št. Ilju. Ravno tako se godi tudi drugod. V Podbrežju pri Mariboru je prosilo za nadučiteljsko službo petdeset učiteljev, med' njimi več izvrstnih pedagogov in takih, ki so nemškega mišljenja. Toda okr. šol. svet je prošnje odklanjal samo zato, ker so imeli prosivci izpričevalo o znanju slovenskega jezika. Službo je dobil neki Korošec, ki niti besedice ne zna slovenski. — Enaki slučaji so se prigodili v Marenbergu, v Ločah in po drugih krajih. Nastavljajo se le trdi Nemci ali nemškutarji, Slovence pa zavračajo!

V Kapelah pri Brežicah bodo letos zidali novo šolsko poslopje za čveterorazrednico.

Štajerski „Lehrerbund“ predloži v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru peticijo za ureditev pravnega razmerja učiteljstva, posebno za odpravo tajne kvalifikacije.

† **Marija Moser**, učiteljica v Št. Vidu pri Vipavi, je umrla 15. marca v deželni bolnici v Ljubljani. R. I. P.

Slovenska šola v Mariboru. Vsi rodoljubi se prosijo, da pripomorejo z denarnimi prispevki vstanoviti mariborskim Slovencem lastno slovensko šolo. Velika nevarnost ponemčevanja ob meji bode s tem odpravljena.

Ciganski otroci v — šoli. Na Oger-skem so s cigani še mnogo bolj obdarovani nego pri nas. Nekteri teh egiptovskih potomcev beračijo od kraja do kraja, drugi so stalno naseljeni. Zelo znamenita je radi rodovitnosti ciganska kolonija pri sv. Ani. Župan te občine je spoznal, da bi bilo dobro, ako bi mladi cigančiči obiskovali šolo in se kaj pametnega naučili. Zato je vzkazal starišem, da morajo svoje otroke pošiljati v občinsko šolo. Županova zapoved se je izvršila in mladi ciganski zarod je prav dobro napredoval. Samo ene stvari mu ni bilo mogoče vcepiti: da se krasti ne sme. — Učitelj je izprva marsikako tatvino izpregledal, a slednjič mu je bilo preveč. Izjavil je višjim šolskim oblastim, da teh tatinskih otrok ne more več imeti v šoli. Okrajni šolski nadzornik je vsled tega stavil predlog, naj se za ciganske otroke vstanovi posebna šola, hkrati pa vse, kar ni pribito ali priklenjeno, — tudi imetje učiteljevo — pri kaki banki zavaruje zoper tatvino.

Štrajk na učiteljišču. Na učiteljski pripravnici v Kološu na Erdeljskem so nedavno dijaki štrajkali. Stoindvajset gojencev je zapustilo zavod in jih ni bilo več nazaj. Vzrok temu štrajku je bila prevelika strogost ravnateljeva, ki jih je obdeloval s palico in vporabljal za delo pri svojem gospodarstvu. Naučni minister je ukazal strogo preiskavo. Lepe razmere!

Priznanje. Nemški kancelar knez Hohenlohe je učitelju svojega rojstnega kraja (Schillingsfürst) o priliki petindvajsetletnice službovanja podaril lep harmonij.

Hrvaška gimnazija v Pazinu je imela v prvem tečaju v prvem razredu 94 učen-cev. Odliko jih je dobilo 14, prvi red 64, le 16 učencev ni dovoljno napredovalo. Ti lepi vspehi pričajo o potrebi tega narodnega zavoda in o nadarjenosti slo-vanske mladine.

Posnemanja vredno. Ruski naučni minister je dovolil 50.000 rubljev za 150 učiteljev, da potujejo v Pariz k svetovni razstavi in jo proučujejo. Pri nas se kaj takega ne zgodi.

Vodstvo štajerske učiteljske zveze sklicuje načelnike štajerskih učiteljskih društev na skupščino in sicer za gorenji in srednji Štajer na dan 11. aprila v Gradec, in za dolnje Štajersko na dan 17. aprila v Maribor. Na dnevnem redu so pravne razmere in organizacija učiteljstva

Kongres avstrijskih dobredelnih društev bode letos v dneh od 20. do 22. maja na Dunaju Centralna pisarna je na Dunaju, prvi okraj, Singerstrasse št. 12. Spored obsega 5. sekcij. 1. Splošne priprave za kongres. 2. Varstvo otrok do šolske dobe. 3. Oskrbovanje mladine in ljudska izobrazba. 4. Socijalna pomoč in pravno varstvo. 5. Skrb za reveže in bolnike.

Statistični izkaz o socijalnih razmerah v ljudski šoli. C. kr. naučno ministerstvo je z odlokom z dné 23. prosinca t. l. št. 19.226, odredilo spisovanje statističnega izkaza ljudskih šol l. 1900, ki se ozira na socijalne razmere šolske mladine. Po c. kr. statistični osrednji komisiji izgotovljena vprašalna pola ima vprašanja: 36. Koliko otrokom v šolskem letu 1899/1900 se je podelilo a) obleke? b) hrane? c) učil? 37. Koliko otrok se je tekom šol. leta 1899/1900 izven šolskega časa vporabilo: a) za navadna dela? b) proti plačilu za kmetijska ali drugačna dela? Čas za sestavljanje izkaza je določen do 15. maja t. l.

Vodstvo nabiralnice ima gosp. tovariš Sig. Kraus, Dunaj XIX. Hohe Warte 32, kamor se je obrniti za vprašalne pole in za nje vposlati 25 h v pisemskih znamkah.

Proti nenravnosti. Odbor drugega dolnje avstrijskega katoliškega shoda je razposlal pred kratkim oklic v obrambo proti najnevarnejšemu viru verske in socijalne bede, proti strasti nenravnosti.

Ta oklic objavimo po njegovi glavni vsebini tem rajši, ker se bode gotovo vsak naš čitatelj zanj zanimal in podpiral to za vso človeško družbo v resnici blagodejno podjetje kot veren kristijan in kot dober prijatelj šole in ljudstva.

Nenravnost je najprej navadni splošni vir nevere in se torej moramo temu zlu toliko odločneje upreti, čim bolj se nasprotniki cerkve poslužujejo v pospeševanje te škodljivke vsakega pripomočka.

Nenravnost je dalje glavni vzrok vse telesne in npravstvene bede današnje družbe; torej je brez zatiranja te strasti vspešna socijalna preosnova celó nemogoča.

Nenravnost, ki preti okužiti mladino na potu v šolo, v izložbah, ki se širi v sprijenem časnikarstvu in otrovanem slovstvu, to je sovražnik, ki preti podkopati vse delo krščanskih starišev in dobromislečih vzgojiteljev in učiteljev.

Torej v boj zoper ta dušni strup! Nastopimo pot samopomoči! Podpirajmo prizadevanje omenjenega odbora v tem, da mu naznanjamo vse, kar vzbuja pohujšanje. Odbor bo storil, kar mu je mogoče, da se zabrani vse to, kar pohujšuje mladino

R. Z.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.